

Wåra Rötter

Tjust Släktforskarförening

Nummer 3

2004

Årgång 18

Föbundsstämman

SIDAN 3

Axel Söderholm
del III

SIDORNA 8-9

Hedersmedlem

flyttar till Bergsslagen

SIDAN 4

10 år på Gamleby Folkhögskola

SIDORNA 6-7

Tjust Släktforskarförening

Ordförande:	Holger Kanth	Tel. 0490 - 148 68
Sekreterare:	Valdy Svensson	Tel. 0490 - 188 18
Kassör:	Yvonne Andersson-Gullberg	Tel. 0490 - 201 85
Övriga ledamöter:	Hans Viberg	Tel. 0490 - 214 28
	Ove Fogelström	Tel. 0490 - 214 19
Suppleanter:	Anne-Maj Olofsson	Tel. 0490 - 324 02
	Oskar Södergren	Tel. 0490 - 322 97
Ansvarig för dataregister:	Holger Kanth	Tel. 0490 - 148 68
Ansvarig för medlemsregister:	Lars Oswald	Tel. 0490 - 148 36
Redaktionen för Våra Rötter		
Redaktörer:	Lars Oswald Lysingsvägen 27, 593 53 Västervik	Tel. 0490 - 148 36
	Inga Linde Tunagatan 5 C, 753 37 Uppsala	Tel. 018 - 25 11 32
	e-post: i.linde@telia.com	
	Katarina Korsfeldt Höders väg 3, 754 40 Uppsala	Tel. 018 - 50 85 55
	e-post: kkorfeldt@hotmail.com	
Layout:	Bo Sandberg Hornsvägen 15 E, 593 54 Västervik	Tel. 0490 - 321 83
	e-post: sandberg.bo@telia.com	

Det går bra att skicka material som pappersmanuskript, på diskett eller på e-post till någon av våra redaktörer. Vi använder oss av PC. Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera insänt material. Skickar ni digitala bilder ska dom vara i minst 250 dpi vid 100% och i jpg-fil.

Föreningens adress:	Tjust Släktforskarförening c/o Stadsbiblioteket
	Box 342
	593 24 Västervik
Postgiro	494 76 67 - 4
Föreningens org. nr.	833600 - 7128

**Medlemsavgift 100 kr
familjemedlem 50 kr per år**

INNEHÅLL I DET HÄR NUMRET

Sid. 2	Presentation och innehåll.
Sid. 3-5	Föreningsnytt. Nya medlemmar. Torpvandring i Gladhammar. Preliminärt program för våren 2005.
Sid. 6-7	10 år på Gamleby Folkhögskola "Påbyggnad i släktforskning".
Sid. 8-9	Erik Axel Söderholm del III. Nya tidskrifter.
Sid. 10	Frans Oskar Hult, grenadjärson från Hallingeberg emigrerar.

TSF:s Utställningsmontrar

Föreningen medverkade på Ankarsrums Hembygdsförenings utställningsdag den 18 augusti med databas och pärmar. Trots att det var mycket få deltagare som besökte utställningen, hade våra medarbetare fullt jobb. De som sökte sina rötter fick mycket med sig hem.

Loftahammarutställningen

Föreningen deltog med utställningsmonter under de tre dagar som utställningen pågick. Vi hade vår monter i Gymnastikhallen och var närmast granne med Föreningsarkivet. Båda hade mycke frågor att besvara. Vår databas demonstrerades och där plockades fram uppgifter till de som hade önskemål om detta. Nyfikenheten var ganska stor, några nya medlemmar kan nog dyka upp under hösten, då flera frågade efter kurser eller om det kunde få hjälp att pröva på släktforskning. Det blev långa dagar, men genom att vi var flera i vår monter kunde vi byta av varandra under dagarna. Vi som jobbade tyckte att det var en trevlig uppgift.

*Lars Oswald och Hans Wiberg i montern vid Loftahammarutställningen.
Foto: Oskar Södergren.*

Förbundsstämman i Östersund

Släktforskar dagarna var i år förlagda till Sveriges mitt "Östersund". Många tycktes dra sig för den långa resan, för antalet deltagare var något mindre än tidigare.

Holger Kanth och jag representerade vår förening. Med på resan hade vi med oss våra respektive, Stina och Sven. Vi anträdde vår långa resa redan kl 06.00 på torsdagsmorgonen med Holger vid ratten.

Fredagen inleddes med ordförandekonferens. Här deltog Holger. På programmet: Nättidningen Rötter, förbundets hemsida, släktföreningar i förbundet, frivilliga medarbetare, släktforskarcentrum i Sundbyberg, tillgänglighetsutredningen, presentationsprogrammet, digitala prioriteringar, projekt och produkter.

För min del var jag på cirkelledarkonferens där första inslaget var ett föredrag om migration över Kvarken och släktforskning i Finland. Genealogiska Samfundets hemsida i Finland är www.genealogia.fi. Efter detta ägnades tiden åt digital bildhantering samt avslutades med en diskussion kring cirkelledarrollen och senaste nytt från förbundet.

Lördagen var stämmodag, där vi hälsades välkomna av kommunstyrelsens ordförande. Landshövding Maggi Mikaelsson tog över och förklarade stämman öppnad.

Vid stämman omvaldes Ted Rosvall enhälligt till förbundsordförande för två år. Övriga valda för två år blev efter votering omval av Björn Fredriksson, Jan Nilsson och Kent Lundvall samt nyval Anna-Karin Westerlund och Anette Carlsson. Sam Blixt som varit med två perioder i styrelsen avgick och avtackades.

Årets arkiv blev Vadstena landsarkiv och årets bibliotek Bodens bibliotek. Viktor Örnbergs hederspris tilldelades Tord Bylund, Härnösand. För förtjänstfull forskargärning utdelades fyra hedersdiplom, varav ett gick till Sven Andersson, Kalmar.

Göteborg blir värd för släktforskar dagarna 26 - 28 augusti 2005.

Stämman leddes mycket skickligt av Per Söderberg. 121 röstberättigade ombud från vårt avlångs land deltog i stämman.

I utställningshallen fanns mycket att se och köpa. Till föreningen inköpte vi två CD-skivor, 1980 års befolkning och Rosenbergs genealogiska lexikon.

Banketten på kvällen var storstilad med fin underhållning och vackra minnesord till pristagarna. Som alltid är det berikande att få träffa både nya och gamla vänner med samma intressen.

Då vägen hem var lika lång, valde vi att starta hemfärden direkt efter frukost på söndagsmorgonen, för att kunna vara i Västervik på kvällen. Det var en givande resa och med gott utbyte, det var vi alla överens om.

Vid pennan /Valdy Svensson

Ankarsrums Bruk 350 år

är namnet på en bok som Ankarsrums Hembygdsförening tagit fram. Tidigare framarbetat material av Redaktör Helge Åkerman, fil.dr. Manne Hofrén och fil.mag. Petter Åkerman har tillsammans med senare insamlat material och interjuver varit utgångsläget för den tillsatta projektgruppen, det rikliga bildmaterialet kommer från Erik Lehmanns stora samling om Ankarsrum och dess bruk, som donerats till hembygdsföreningen. Hubert Frisk och Leif Sylvan har föredömligt kompletterat fotodokumenteringen.

Boken skildrar Ankarsrums historia från grundarna bröderna Abraham, Gillis och Hubert de Besche samt deras svågrar Henrik de Try och Gillis Willemoth, fram till den nya tiden på bruket som i dag kallas Ankarsrums Industriers AB.

Innehållet är rikligt och behandlar tids-epokerna: Vallontiden, Hans Andersson-tiden, Anna Cederflyckstiden, Bergsrådet Peter Christopher Cederbaumtiden, Bäckerströmska – Hoppenstedskatiden, Ankarsrums bruk under Jacob Gustaf de Maré, Ankarsrums bruk under Baltzar de Maré, Gustaf och Alfred de Maré, Aktiebolaget Ankarsrums Bruk, Bruket under Alfred de Marés sista år och Baltzar de Maré d.y. Perioden 1898 - 1909, Spånbergtiden

1909 - 1968, Ankarsrums Bruk under Elektrolux 1968 - 2001, FHP – Elmotor AB (Fractional Horse Power) 1990 - 2001. Investmentbolaget AB Traction ny ägare 2001, Ankarsrums Motor AB bildas, går upp i Koncernen Ankarsrums Industrier AB 2003.

Det redovisade innehållet ger en överskådlig bild av ett bruks historia. Hembygdsföreningen i Ankarsrum säljer denna förenämliga bok, den är rikt illustrerad med bilder från svunnen tid.

Lars

ter. Martin har sina rötter i Västra Ed men har varit borta från Tjustbygden i många år. Större delen av sitt yrkesliv tillbringade han i Värmland och det var ganska naturligt att han vände åter upp mot dessa trakter och närmare bestämt till Bergslagen och Hallstahammar, där en dotter kommer att ta hand om honom, även som han säger ”jag klarar mig bra, men det är skönt att jag inte är ensam”.

Jag har mycket att tacka släktforskningen för, det har hållit min hjärna igång, jag har fått många vänner inom forskningen och trivts mycket bra med föreningen och dess ledning.

När Martin med ålderns rätt slutade att skriva av kyrkböcker, skänkte han sitt innehav av mikrokort, avskrifter, wideolog m.m. till föreningen.

Vi önskar Martin lycka till i sitt nya hem och tackar för den tid han varit medarbetare inom föreningen.

**Styrelsen/TSF,
Redaktionen/Wåra Rötter**

Hedersmedlem lämnar oss för flytt till Bergslagen

En försommardag uppvaktade föreningen Martin Johansson på hans 90-åriga födelsedag med en blomma, samt tackade honom för allt arbete han gjort för vår förening. Han har under flera år gjort avskrifter från kyrkböcker och generalmönstringsrullor, som kommit medlemmarna till godo. Han kom med som medlem när föreningen startade 1985 och började redan då med att vara föreningen behjälplig med avskrif-

Nya medlemmar som vi hälsar välkomna till föreningen

Arne Levin

Brunörtsvägen 11
594 31 Gamleby

Lars Flink

Ormsbergsvägen 34
724 62 Västerås

Elisabeth Larsson

Ödängsvägen 9 C
590 90 Gunnebo

Urban Windahl

Näckrosvägen 112
590 54 Sturefors

Torvald Gustafsson

Hallströmsgatan 14
593 31 Västervik

Barbro Lönnehed

Lönnebergavägen 11
577 94 Lönneberga

Janne Rocksberg

Björklundsgatan 1 B
593 34 Västervik

Vad händer 2005?

Styrelsen har framtagit ett preliminärt förslag till aktiviteter. Detaljerat program kommer i nästa nr av WR.

Så här tänker sig styrelsen att vårprogrammet för 2005 skall se ut.

Januari 19/1
Medlemsmöte

Februari 16/2
Medlemsmöte

Mars 16/3
Årsmöte

April dag ej klar
Temadag på Gamleby Folkhögskola

Maj dag ej klar
Ev. Studieresa till Emigrantinstitutet i Växjö

Juni dag ej klar
Torpvandring i Dalhem

Mycket planering återstår, men Ni har fått några hållpunkter att notera i Edra kalendarsier. Har Ni förslag på något ämne eller föredragshållare som Ni vill att föreningen skall ha i sina program, kontakta styrelsen.

Torpvandring i Gladhammar

Söndagen den 12/9 2004 samlades ett 40-tal medlemmar från Gladhammars hembygdsförening och Tjust Släktforskarförening för en gemensam vandring. Samling skedde vid kyrkan där guiden Claes-Göran Petersén informerade om upplägget. Vi skulle besöka torpen belägna runt Kyrksjön. En förtryckt karta delades ut med torpnamnen inlagda. Bilkaravanen startade upp mot vägen Gladhammar – Västrum. Första stoppet blev vid de gamla stenbrotten. På vägen dit passerade vi sommartorpet Högsby. Vid detta första stopp, såg vi ruinerna efter Aveslätt och Vinäs samt

informerades om Nystugan. Vi fortsatte vidare och svängde ned mot fd Ryttartorpet Ganthem, idag är en modern villa uppförd på Ryttartomtén. Vi såg ruinen efter Strömsnäs och fortsatte sedan med en kort vandring fram till Fogeldalen, idag ett sommartorp under renovering. När Claes-Göran som alltid vid stoppen frågade om någon har anknytning till torpet, kom vår medlem Elisabeth fram och berättade, att här har min morfar bott. Det är roligt när en vandring ger något tillbaka till deltagarna. Nästa stopp med kaffepaus blev Slättheden. Här står bara ekonomibyggnade-

na kvar, boningshuset försvann vid en våldeld. Vi körde vidare upp till byn Gladhammar där vi stannade vid Skattegården, Claes-Göran informerade om byns historia. Här slutade vår torpvandring för att sedan återsamlas vid kyrkan. I kyrkan fick vi en genomgång av dess inventarier och lite kyrkohistoria. Hembygdsföreningen hade lagt upp färden runt Kyrksjön på ett proffsigt sätt med en utmärkt guide i Claes-Göran. Ordf Holger Kanth överlämnade en gåva som tack.

10-år på Gamleby Folkhögskola

”Påbyggnad i Släktforskning”

var temat på Tjust Släktforskarförenings årliga kursvecka på Gamleby Folkhögskola

Årets kursvecka på Folkhögskolan var den tionde som föreningen ordnat. Ordf Holger Kanth kunde hälsa 36 elever välkomna till årets kurs. Spridningen var stor, från Uppsala i norr till Göteborg i Sydväst, Skåne, Värmland, Östergötland och Västergötland var representerat. Flera hade kommit tillbaka som deltagit under tidigare kurser både en och flera gånger, det är ett bra betyg för kursledningen.

Måndagen startade med en insikt om gamla sjukdomar. Margareta Löfholm kallade det ”Kopporna och den vita pesten, bävergäll och dagmaskolja” låter otäckt men intressant. Två sjukdomar har plågat mänskligheten i århundraden.

Kopporna: Man talar om att smittkopps-epidemierna kom till Europa under 600-talet från Asien. I Sverige lär vi haft de första epidemierna under Johan III:s tid. Människan stod skyddslös. Hon gjorde allt för att skydda sig, flydde undan epidemierna, använde sin tro på den läkande röda färgen. Svepte in sig i röda tyger, drack ”botande” röda drycker, men i regel segrade döden, det var bara att begrava de döda. Fanns det ingen läkekonst? Man försökte på olika sätt hitta botemedel. Åderlätning, laxering kräkmedel, svettningar, svält eller sträng diet. Allt att desperat finna lindring för den sjuke, ofta fick det motsatt effekt, och dödligheten blev stor vid dessa behandlingar. Hur yttrade sig kopporna? Först med hög feber, frossa, ledvärk. Sedan kom röda utslag som varfylldes, hela kroppen blev fylld av de stinkande böldeorna, febern nåde kulmen. Då var det många som dog.

Den vita pesten: I dag säger vi tuberkulos. Och är i dag ett stort hot mot människans hälsa. Tuberkolosen har funnits i årtusenden över hela världen. Vad utlöste tuberkolosen? Eftersom det är en infek-

tionssjukdom sprids den vanligen genom baciller i andningsluften. Under 1800-talet nådde den sin höjdpunkt i Europa. Dåliga bostadsförhållande gjorde en grogrund till massspridning. Arbetarnas omänskliga villkor, med fattigdom och svält bidrog till sjukdomen, ingen gick säker för den. Döden inträffade ofta. Kunde man hindra denna pest? Läkekonsten var inte utbildad att klara av den. De gamla metoderna med lavemang, koppning och åderlätning gav ringa resultat. Man trodde på teorin om naturens läkande krafter, i förening med rikligt med mat, vila och kulturell stimulans, tillsammans med att isolera smittsamma fall från omgivningen. Man öppnade sanatorier runt om i Sverige. Under senare delen av 1900-talet har flera läkemedel framtagits som har gjort att man kan bota de flesta som fått sjukdomen.

Bävergäll: var ett universalmedel, som användes mot epilepsi, som kramplösande medel, mot feber, tandvärk. Bävergäll är ett sekret som lagras i två utbuktningar på urinledarna. Det är en gulgrå-svartbrun, ostliknande massa, som blir brun när den torkar i luften. Bävergäll kunde ingå i både piller och pulver.

Dagmaskoljan: Användes för att mjuka upp stela muskler och leder. Tala om naturmedel.

Att vara källkritisk i sin forskning behandlade Lars Oswald. Här var det upplagt som en dialog mellan deltagarna som fick ventilera sina synpunkter. Lars tog fram några skräckexempel hur nya forskare kunde bli lurade på material som de fått av andra, mycket viktigt att man påminner om att alltid kontrollera källan.

Tisdagen startade med en genomgång av vad skifteskartor kan berätta för en släktforskare. Det var Ulla Ekberg som på ett

medryckande sätt visade hur en kartbild på byar kan förändras genom olika skiften. För släktforskare och hembygdsforskare är det ett utmärkt medel med äldre kartor och skiftesprotokoll följa förändringarnas gång. Kan lösa problemet att hitta någon ”ana” som vid skifte blivit utflyttad i periferin.

Gammal stil: Att läsa gammal stil är rätt vanligt för släktforskare. Då de äldre kyrkohandlingarna i regel är svåra att läsa och tyda rätt, är detta med läsning av gammal stil alltid återkommande på veckokursen, så även i år. Under tre dagar fördelat på några timmar har Stina Kanth och Gunilla Källström gnuggat deltagarna i den svåra kosten att läsa rätt.

Emigrantforskning stod även på tisdagens föredragslista. En suverän genomgång hur man kan hitta sina släktingar i bl.a. USA. Här kom många tips, från byrålädor med foton, brev, vykort till husförhörslängder, flyttningslängder, boupteckningar, småprotokoll och domböcker. Man får inte glömma passagerarlistorna. Var observant på att den emigrerade ibland bytte efternamn när han befann sig på båten, där kan man bli lurad om man inte ser upp. Att söka i Svenskamerikanska tidningar efter en avliden emigrants dödsruna kan också ge ett spår. Även Svenskamerikanska kyrkoarkiv SAKA som finns i Växjö kan också vara till hjälp. Vem svarade nu för alla dessa tips? **Anna-Lena Hultman** som fortsatte med egen erfarenhet från USA-forskning som gav ytterligare inblick i hur man kan gå till väga.

Onsdagen kom med besök av Ellen Key som berättade om sitt liv, sin uppväxt på gården Sundsholm söder om Västervik. Ellen Key blev samhällsdebator och författarinna. Hon var den första svenska kvinna som offentligt krävde rösträtt. Hon framförde sina åsikter om att få en skola

med självverksamhet och utan betyg och examen. Nu satt hon på sitt Strand och mindes tillbaka. När demaskeringen kom, stod **Anitha Johansson** på scenen. Mycket bra framfört. Som en fortsättning på temat att läsa gammal stil tog **Ragnar Fornö** över med ämnet Domböcker vad hittar jag där. Han lotsade oss igenom Domböcker, Småprotokoll, Syneprotokoll, Förmynderskapsböcker, Saköreslängder m.m. allt med förklaringar och kommentarer till varje enhet. Som krona på verket utsatte han deltagarna att tyda ett protokoll från ett ordinarie sommaring 1734. Här kom Stina och Gunillas läsning av gammal stil väl till pass.

Skogen och naturen, kanske lite udda men ändå inte. Som släktforskare eller hembygdsforskare kommer man en dag att gå ut i skogen och leta reda på ruinen där våra anfäder levat och försörjt sig, det är ett måste, det hör till historien. Stå i stum beundran framför ett stenröse som varit en husgrund, se dig omkring, här bodde mina förfäder för över hundra år sedan, tänk tanken hur såg det då, hur ser det ut idag, svaret har vi, skogen tar tillbaka det vår anfäder röjt och odlat under sin levnad. Det var det budskapet Torsten Ungsäter ville förmedla i sitt anförande.

Som avslutning på kursveckan fick vi en genomgång om de olika dataprogram som finns på marknaden som underlättar för oss att hålla rätt på vår släkt. Willy Wernersson berättade om Dataprogram, CD/DVD, resurser via internet. Visade de stora, Disgen, Min Släkt, Holger, Anarkiv. Vad de bestod av och vad man kan göra med dem. Samt vad de kostade. Han redovisade vilka CD-skivor som i idag finns som hjälpmedel för släktforskare. Sveriges befolkning 1890 + 1970, Sveriges Dödbok 1950 - 1999, Svenska Ortsnamn. Han redovisade också vad de kostade.

Naturligtvis så hade kursledningen lagt in utflykter och studiebesök. Årets utflykt gick till Överum och dess bruksmuseum Hammarsmedjan. Här tog Stig Loftås emot och ytterligare tre kunniga guider som visade runt i Hammarsmedjan och de lantbruksredskap som bruket gjort sig känt för. Bruket startade redan 1655 och har en mångårig verksamhet bakom sig. Det mest kända lantbruksredskapet är "Överumsplogen" som skapades 1850. Att bruket varit framgångsrikt med sina jordbruksredskap visar den stora medaljsamlingen (242 st) som de fått vid lantbruksmöten där det visat upp sina produkter.

Årets studiebesök var förlagt till Gamleby Tingshus. Här fick Lars Oswald rycka in som guide eftersom ordinarie fått förhinder. Dagens tingshus uppfördes 1828-1830. Troligen fanns en tingsstuga redan under 1600-talets slut eftersom häradshövding Eusebius Bollius vid hösttinget 1661 klagar med inlaga i domboken att deras "tingsstuga" är en av de sämsta i hela länet. Verksamheten som tingshus upphörde 1959, då det nya tingshuset i Västervik togs i bruk 1/11960. Idag är andra aktiviteter inrymda i huset, och den vackra tingssalen står som ett museum. I samband med besöket fick vi också tillfälle att besöka "Bosslerrummet" som är inrymd i Tingshuset. Hilding Bossler var en stor konstnär med förmåga till målningar, som nu finns att beskåda i Gamleby. Det var en av deltagarna i kursen, Barbro Lönnehed som ordnade med visningen, hon tillhör de ansvariga inom Bosslerstiftelsen. Som avslutning på studiebesöket samlades deltagarna kring en enkel måltid i skolans matsal.

Erik Axel Söderholm

del III

Ett Livsöde

När man har sitt arbete och boende långt ute i skärgården har man inte så många vänner omkring sig. Jag träffade en kamrat, Anders Wilhelm Nilsson som var dräng hos fiskare Bergström på Svinnerön. Vi blev verkligen goda kamrater. När vi båda fick fast mark under fötterna, och lämnade öarna och trampade den Östgöta jorden i och kring Norrköping där vi båda fick arbete. Växte vår vänskap. Anders Wilhelm eller "Glada Wille" som vi även kallade honom, var en märklig man. Där ute i ensamheten på Svinnerön gick han och filosoferade om livet och dess mysterier. Man kan inte säga att han var en enstöring, men han var en tänkare. När ortens ungdomar drog ut på landsvägar för att supa, dansa eller dra en spader, då kom "Glada Wille" hem till mig. Då dryftade vi livets gåtor och framför allt dagens frågor. Vi hade långa samtal om rösträtten och religionsfrågan. Den sista var stark för Wille. Hans mor var en fanatisk läsare och hade inpräntat en hel del av sina tronsartiklar i honom, men framför allt hase hon ett brinnande hat till stadskyrkan. Wille hade tidigt börjat reflektera över motsägelserna i den kristna religionen. Sedan vi börjat våra djupa samtal i detta, kom vi till häpnadsväckande resultat. Vi gick till botten med kristendomen eller rättare den hebreiska gudaläran, på vilken den kristna är uppbyggd. Vi kom till den övertygelsen att de båda troskröna är "antika" båda två.

Trots Willes djuptänkande, kunde han hänge sig åt livets fröjder i bland. Han gick aldrig på dans, han tillhörde en nyckterhetsförening där det ordnades lekar, då var Wille alltid på gång. När det var pantlekar var han sen som tog för sig mest.

Vi diskuterade om vi inte skulle förkovra oss skolvägen, det fanns många kurser att välja på. Helt plötsligt gick vi en studiekurs i engelska, vilket var ganska ovanligt på den tiden, men vi nyfikna och vetgiriga. Under denna höst blev Wille arbetslös. Bland mina bekanta hade jag en möbelsnickare som tog Wille i lära. Wille var lärling och blev ganska snabbt en mycket god lärling. Han hade en god inblick i allt träarbete, ty hans far var snickare hos bönderna, där hade nog Wille sett både det ena och det andra hur saker skulle gå till. Inom två år var han så pass utlärd, att han etablerade sig som egen snickare i Östra Husby. Han återvände som sin egen till föräldrarhemmet. Möblerna han tillverkade, köpte hans läromästare, som därmed höll Wille med arbete. Nu skulle Wille kunna gå en lysande framtid till mötes. Men det vi alla beundrade hos Wille, hans framgång och förmåga att umgås med kvinnor, blev han fall. Redan vid 21 års ålder var han far till 4 barn vilka alla hade var sin mor, det var en tung börda för Wille. För att komma bort från skammen och eländet, tog han värvning vid flottan. I brev som han skrev till mig, berättade han om sitt elände han hamnat i. Bad för vår vänskap att jag ej skulle tänka illa om honom. Han hade aldrig sökt förföra en kvinna, ja jag kände honom, han var mera som ett barn än man, när han kom i kvinnosällskap. Jag tror att han var lättledd och blev i de flesta fall själv förförd. Själv vet jag att det inträffade vid ett tillfälle. Men nu låg han illa till. Han trodde Karlskrona skulle bli hans räddning, men Wille var en tänkare och han plågades av den situation han hamnat i. I ett brev som han skrev till mig sade han

"något möte blev aldrig av"

"jag vill se dig en gång till i livet, detta usla liv som håller på att bli för tungt för mig". Han berättade i brevet att han skulle få 14 dagars permission och att vi skulle träffas i Norrköping. Av någon anledning blev brevet försenat så något möte blev aldrig av. I Östgötska tidningar kunde man läsa att Vikbolandståget kört över en ung man i flottistuniform. Inga papper funnos så han kunde inte identifieras. Han ansikte var massakrerat till oigenkännlighet. Det enda som fanns var ett visitkort med namnet Axel Söderholm. För mig var det klart att det var vännen Wille, nu hade jag också fått hans brev som hade blivit försenat. Jag for genast ut till Willes föräldrar och uttalade min förmodan att det var Wille. Men de hörde ej på detta, jag visade dem brevet men det var fortfarande lika avvissande, så jag blev nästan bortkörd. Vad skulle jag göra? Jag vände mig till ortens pastor, han trodde mig men bevisen var för svaga och föräldrarna förnekade att främlingen var deras son. Han blev jordad som okänd. Man kan undra hur det kändes senare för föräldrarna när han inte kom tillbaka från Karlskrona, de hade förnekat att det var deras son som blivit dödad av tåget, jag visste hur var. Ingen kunde hindra att jag skrev en minnesruna över min vän. Kärleken livets högsta lycka var hans förbannelse.

Flera öden jag minns

Året var 1891. Vi var fyra pojkar som arbetade dels för maten och dels för dagpenning vid Klinga gård, den sommaren. Det var Eskil, ett grubblande läshuvud som av ett oblikt öde tvingades till orätt plats här i livet. Hur många diskussioner hade ej

denne lille pojke med de äldre kamraterna, och alltid hade Eskil rätt. Ja det förstås, han fick i allmänhet böja sig för övermakten, men moraliskt hade han alltid rätt.

Så var det den store starke Karl Åberg, hjälparpojke hos en torpare. Han ansågs för gårdens dumhuvud. Jag tror annars att hans förstånd var tre gånger så stort som hans drängkamrater. Han vara stora karlen, fullgjort sin värnplikt, och mycket stark. Jag, Axel var bara 14 år och den mest oansenlige i gänget, men humoristen.

Johan Johansson, var då ca 15-16 år, minns ej precis åldern, men han var stor för sin ålder. Han hade ett vackert intagande ansikte med ett par klara ögon som blickade förtroligt mot en var. Alltid hade Johan ett glatt ord eller gott skämt till hands hur han än blev tilltalad, han blev allas favorit och som sådan kanske ej så litet bortskämd. Även den barske rättaren skämde bort Johan. Jag kommer inte ihåg varför, att Jo-

han och jag blev mer än kamrater. Vi sökte varandras sällskap om kvällen och på lediga stunder. Vi gjorde färder till den närbelägna staden i varandras sällskap, och hade dispyter med gatpojken, vilka alltid voro utsatta för Johans skämt. Detta kanske var Johans första felsteg i livet. Ty han lärde sig älska gatan och man kunde inte undvika en eller annan kalabalik där smockan hängde i luften. Johan var inte den som gick undan, han var inte sen att smocka till när han blev kallade "bonne". Tyvärr började han även tycka om den svenska nektarn som till slut skulle knäcka honom. Hans föräldrar flyttade till Norrköping och Johan följde med. De impulser han inhämtat om kampen om gatan utvecklades allt mera. Han blev en ständig poliskund, nu hade han fått öknamnet Joan, Joan. Det var många poliser i Norrköping som fått varma fiskar av Joan, Joan. Han hade blivit dömd att sitta på Svartsjö i flera omgångar, men allt förgäves, det blev ingen bättring.

En trashank, en utlevad gubbe

När jag en sensommardag år 1918 ute på stan mötte en medelålders man, sliten, trashank som gick omkring och rotade bland avskrädeshögarna. Det var vanligt att många sökte efter gångbart avfall att sälja i dessa tider. Jag frågade om han hade något att sälja, "ja vars" och så kom vi i samspråk. Det var något i de glåmiga dimhöljda ögonen som gjorde mig nyfiken, jag såg något för länge sedan i dem, Joan, Joan. Det var min gamle glade barndomsvän. Vi samtalade om hur livet blivit för oss. Han hade haft ett hårt liv, nyss tillfrisknat efter en svår sjukdom orsakad av träsprit. På mina förmaningar svarade han; "jag kan ej annat, törsten är osläcklig". Förresten sade han med bitterhet. "Jag är född till ett odjur, ej till människa". Jag protesterade, påminde honom om att han var allas vår favorit på Klinga gård. Då brast det för Joan, Joan och han började gråta. Jag såg honom aldrig mer, men forne vän.

I nästa nr av WR
får vi flera minnen från Axel

NYA TIDSKRIFTER SOM KOMMIT UNDER SOMMAREN...

Stamträdet	nr 3/17	Sällskapet Släktforskare i Sandviken
DIS-Medlemsbladnr	7/17	DIS - Småland
Släktforskarnas årsbok	2004	Sveriges Släktforskarförbund
Sveriges Släktforskarföreningar 2004		Sveriges Släktforskarförbund
Släkthistoriskt Forum	nr 3/23	Sveriges Släktforskarförbund
ÖGF-Lövet	nr 77	Östgöta Genealogiska förening
Släktbladet	nr 44/12	Eksjöbygdens Släktforskarförening
KFV-forskaren		Katrineholm Flen Vingåkers förening
Västgöta genealogen	nr 2/23	Västgöta Genealogiska förening
Släkt-Trädet	nr 2/9	Nordvärmlands Släktforskarförening
Medlemsblad Nolaskog	nr 75	Hembygds och släktforskare i Nolaskog
Äsbo Släktblad	nr 1/17	Äsbo Släkt- och Folklivsforskare
Habobygden	nr 1	Habobygdens Släktforskare
Ådalningen	nr 2/19	Ådalens släktforskarförening
Släktbiten	nr 2/21	Släkt&Bygd Bollnäs
KLGF-bladet	nr 52/13	Kalmar läns Genealogiska förening
Diskulogen	nr 65	DIS i Linköping
Hallandsfarare inform.	nr 64/19	Hallands Genealogiska förening
Släkt-Eken	nr 2/21	Blekinge Släktforskarförening
PLF-nytt	nr 70	PLF Oskarshamn
Släktbron	nr 20	Kävlingebygdens Släkt och folklivsforskare
Svenska Antavlor	nr 8	Sveriges Släktforskarförbund

Frans Oskar Hult, grenadjärson från Hallingeberg emigrerar

Vi har tidigare mött Frans Oskar Hult och hans värmländska hustru Maria när de var på besök i Sverige efter 65 års boende i USA. Bakgrunden till att Frans Oskar kom att emigrera till USA var att hans två bröder Albert och Werner hade flyttat över till det stora landet i väster och beskrev hur bra allting var där borta. Så varför skulle inte Frans Oskar följa efter. Före det stora steget att emigrera skall vi följa Frans Oskars uppväxt och levnad i Tjustbygden.

Han växte upp på grenadjärtorpet nr 112 Svensrum i Hallingeberg, där fadern Gustaf Albert var grenadjär under 2:a Livgrenadjärregementet, Tjust kompani. Fadern dog 1898 och då var det inte möjligt för familjen att bo kvar och försörja sig utan barnen blev utplacerade i fosterhem. Frans Oskar kom till en lantbrukare i Skälhem, där han stannade ett år. Därefter kom han till gården Långhagen som ligger väster om Västervik mellan järnvägen och sjön Qvennaren. Där bodde patron Eriksson som även var stadsfullmäktige. Det var en stor gård med mycket djur. Det krävdes stora betes-

marker. (För dem som känner till Västervik) nämnes Brevik, Stenhagen, Höckersbo, Kulbacken och Lucerna ön. Till dessa platser fick ”vallpojken” Frans Oskar vandra med djuren, för att komma till Lucerna ön fick djuren simma. Eftersom gården hade många mjölkkor var en av sysslorna att köra ut mjölk till gårdens privatkunder och till mejeriet. När mjölkutkörningen var klar, så begav han sig till skolan på Malmen för att inför skolmästare S J Petersson läsa ett par timmar. Hans bästa ämne blev slöjd, vilket skulle visa sig vara ett bra utgångsläge i framtiden. Han lämnade Långhagen och flyttade rätt över järnvägen till Jenny gård, till patron Nilsson. Här fanns ett större grustag med mycket fin sand som användes vid glasbruket i Brevik. Det blev en av uppgifterna för Frans Oskar att köra sanden till glasbruket. Men locktonerna från bröderna borta i väster blev starkare, och en dag hade han bestämt sig, han skulle över. År 1904 tog han farväl av modern och fosterlandet, det skulle nu dröja 65 år innan han återvände till Tjustbygden, hur det gick vet ni som läst Våra Rötter nr 4 2003.

Amerika:

När han kom till Amerika hamnade han i Pennsylvania, där fick han jobb i ett garveri, men där stannade han inte så länge. Han sökte sig till ”svenskstaden” Jamestown, där han fick anställning i ett företag som tillverkade järnbalkar och annat byggnads-material. Här blev han kvar i 18 år. Det var i Jamestown han träffade sin blivande hustru Maria. När företaget skulle sätta upp en fabrik i Pasadena, sändes Frans Oskar dit, och där blev familjen kvar. Under den stora arbetslöshetskrisen på 1930-talet var företaget tvungen lägga ned fabriken. Nu kom den småländska klurigheten fram hos Frans Oskar. Han klarade av denna kris så bra att han startade ett eget företag som tillverkade olika metallalster till bildörrar, instrument och mycket annat. Han uppförde en egen fabriksbyggnad i mitten på 1940-talet, sin verksamhet drev han i 24 år innan han ansåg att han gjort sitt. Under sin aktiva roll som fabriksledare, sysslade han med uppfinningar av diverse praktiska saker för både hemmet och industrin som han även erhållit patent på. Det gick bra för pojken från Hallingeberg.

Nedtecknat av Lars

I nästa nr av Våra Rötter

Fortsättning om
”Erik Axel Söderholm”

Program våren 2005

En Karolin på flykt

Våra Rötter

Material till nästa nummer av Våra Rötter måste vara oss tillhanda senast den 31/8-2004. Det går bra att skicka material som pappersmanuskript i Times New Roman, 11 punkter, på diskett eller på e-post till någon av våra redaktörer. Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera insänt material. Det går också bra att skicka kort, så scannar vi in dom. Glöm ej att skriva adress, så vi kan skicka tillbaka korten.

Lars Oswald
Lysingsvägen 27
593 53 Västervik
Tel. 0490 - 148 36

Inga Linde
Tunagatan 5 C
753 37 Uppsala
Tel. 018 - 25 11 32
e-post: i.linde@telia.com

Katarina Korsfeldt
Höders väg 3
754 40 Uppsala
Tel. 018 - 50 85 55
e-post: kkorsfeldt@hotmail.com

Tjust Släktforskarförening
c/o Stadsbiblioteket
Box 342, 593 24 Västervik

Förenings Brev

B

